

Rektor
Linnéuniversitetet

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Anna Sandström
Juridiska avdelningen
BESLUT
2010-04-01
Reg. nr 31-6648-09

Anmälan mot Linnéuniversitetet (tidigare Växjö universitet) angående brister på programmet för biblioteks- och informationsvetenskap

Högskoleverket finner att det har förekommit strukturella problem på programmet. Verket är särskilt kritiskt till hur hanteringen av kursplanerna har gått till. Verket anser att ändringar i kursplaner som har retroaktiv verkan endast ska göras undantagsvis.

Anmälan

En grupp studenter som läser andra året på programmet för biblioteks- och informationsvetenskap vid Linnéuniversitet har till Högskoleverket gjort en anmälan om brister på programmet. De har anfört i huvudsak följande.

Sedan de började läsa på programmet höstterminen 2008 har det varit ständiga problem. De har försökt att föra en dialog med dem som är ansvariga för programmet. En dialog som måste kallas för misslyckad. Det är ständigt problem och de som inte kvarstår ersätts med nya.

Fram till mitten av september 2008 saknades en kursplan för den första kursen på programmet, kursen *Biblioteks- och informationsvetenskap I*. Litteraturlistorna var föråldrade (vilket ledde till att de la ut pengar på böcker som inte var nödvändiga), information om betygskriterier lämnades kort innan uppgifter skulle lämnas in, betygsgrader saknades m.m. När de förde fram dessa klagomål i programrådet viftades de bort med hänvisningar som missar i kommunikationen, problem i administrativa led, osv. När de sedan fick en kursplan angavs det i planen att tre betygsgrader skulle användas, underkänd, godkänd och väl godkänd. Efter att de gjort det skriftliga provet på kursen ändrades betygsgraderna till två, underkänd eller godkänd. Ett möte hölls angående dessa problem där den dåvarande programansvarige, en studierektor, en lärare och representanter för klassen och studentkåren närvarade. Med anledning av de påpekanden som framfördes gjorde studierektorn en handlingsplan för att komma till rätta med att scheman och kursplaner fastställdes sent och att ansvarsfördelningen hade varit

otydlig. I december 2008 fick de sedan information om att den 14 november 2008 hade det gjorts en retroaktiv ändring av kursplanen för *Biblioteks- och informationsvetenskap I*. Betygsgraderna hade ändrats från två till tre betygsgrader och ändringarna skulle gälla från den 1 juli 2008. Detta ledde till att ett nytt möte hölls där studenterna fick en ursäkt och de gick även med på att de nya betygsgraderna skulle tillämpas.

På flera delkurser har studenterna inte fått göra några kursvärderingar och de har aldrig fått någon sammanställning av gjorda kursvärderingar. Trots att detta har påpekats från såväl studenter som studentkåren har inget hänt. En utvärderingsgrupp har tillsatts, men det har inte gett något resultat.

Det har vidare varit ett ständigt problem med scheman. Många gånger har scheman inte varit klara i den tid som anges i universitetets egna riktlinjer, dvs. den 1 juli för höstterminerna och den 1 december för vårterminerna. Det har även förekommit dubbelbokningar, schemaändringar som har gjorts utan studenternas vetskap och delkursernas ordning i kursplanen har inte alltid stämt överens med den ordning som angetts i scheman.

Det har även varit brister i kommunikationen. Det är svårt att få svar på frågor och det har förekommit att det getts muntlig information om obligatoriska inlämningsuppgifter på sammankomster som inte har varit obligatoriska. Många studenter har därmed missat viktig information. Det sägs att kommunikationsmedlet ska vara Blackboard, men många gånger har andra medel använts.

Trots att det bestämdes vid ett programrådsmöte i december 2008 att anteckningar skulle föras vid alla programrådsmöten så sker inte detta. Det har därför varit svårt att nå ut med enhetlig information till de studenter som inte har varit närvarande. De enda som närvarar av studenterna vid dessa möten är klassrepresentanterna. Det har även bestämts att de programansvariga skulle ha fasta telefon- och besökstider som skulle publiceras på universitetets webbplats. Detta har inte skett och de tider som har anslagits utanför deras arbetsrum är felaktiga.

Problemen har fortsatt under hösten 2009. På delkursen *Informationsarkitektur med kunskapsteori III*, som ingår i kursen *Biblioteks- och informationsvetenskap III*, rådde det åter förvirring om vilka betygsgrader som skulle ges. I kursplanen angavs att tre betygsgrader skulle ges, men den kursansvarige uppgav att studenterna endast kunde få godkänt eller underkänt. Efter klagomål gavs alla de studenter som ville ha möjlighet att få betyget väl godkänt en extra uppgift. Uppgiften gavs efter att kursen hade avslutats och alla studenter fick sedan betyget väl godkänt.

Med denna anmälan vill de väcka uppmärksamhet om dessa brister och få de ansvariga för programmet att ta deras synpunkter på allvar. De vill ha ett slut på alla lapptäckslösningar, bortförklaringar och bristande kommunikering.

Utredningen

Högskoleverket har inhämtat yttrande från Linnéuniversitetet som har anfört i huvudsak följande.

Programmet för biblioteks- och informationsvetenskap var under hösten 2009 placerad vid institutionen för humaniora vid Växjö universitet. Från och med den 1 januari 2010 finns programmet vid den nya institutionen för kulturvetenskaper vid Linnéuniversitetet. Båda de berörda prefekterna har redovisat sin syn på varför problemen uppstått, vilka åtgärder som vidtagits vid de aktuella tidpunkterna samt vilka åtgärder som kommer att vidtas för att komma till rätta med de problem som studenterna påtalar. Prefekternas redovisningar bekräftar att det finns grund för den kritik som studenterna har framfört och att man omgående vidtar kraftfulla åtgärder för att lösa problemen. Prefekten för institutionen för kulturvetenskaper håller på att utarbeta en handlingsplan som ska kommuniceras och förankras med studenter och lärare. Vidare kommer fakultetsnämnden för humaniora och samhällsvetenskap kontinuerligt följa upp arbetet med programmet för att bevaka att insatserna ger önskat resultat.

Prefekterna har i sitt yttrande anfört bl.a. följande. Det stämmer inte att det inte fanns en giltig kursplan när *Biblioteks- och informationsvetenskap I* gavs under september 2008. Det fanns en kursplan som hade beslutats den 28 augusti 2007 som enligt lärarna behövdes uppdateras. En ny kursplan fastställdes den 9 september 2008 som angav att tre betygsgrader skulle användas på kursen. Detta var felaktigt eftersom endast två betygsgrader skulle användas, varför planen makulerades. Den hann dock dessförinnan delas ut till studenterna. Felet rättades till i och med att en ny kursplan fastställdes den 14 november 2008, som fick retroaktiv giltighet.

För att stabilisera programmets verksamhet utlyste universitetet i december 2008 två nya anställningar som lektorer. En ny person tjänstgjorde som programansvarig under 2009. Institutionen ansåg därmed att en förbättring hade vidtagits. Att studentgruppen upplevt problem även efter denna omorganisation är beklagligt. En ny handlingsplan är för närvarande under utarbetande vid institutionen.

Kursvärderingar har gjorts på alla kurser inom programmet, dock inte på samtliga delkurser som inte ges som en fristående kurs. Det stämmer emellertid att man inte har hunnit med att sammanställa kursvärderingarna. Detta har berott på den arbetsbelastning som den programansvarige har haft. En utvärderingsgrupp har tillsatts i vilken studeranderepresentanter ingår. Institutionen kommer omedelbart att se till att sammanställningar görs.

Vid något enstaka tillfälle har det varit problem med dubbelbokningar. Sådana beklagansvärda händelser kan tyvärr inträffa.

Det är inte tillfredsställande att den som har varit programansvarig inte har varit tillgänglig i den omfattning som varit önskvärd. I augusti 2009 diskuterades behovet av bättre kommunikation med studenterna. En lösning blev att ansvaret för studentkontaktarna överläts till annan personal inom universitetet. Information om deras kontakttider gavs på flera sätt, bl.a. på programmets webbsida. Institutionen kommer dock att se till att kommunikationen, informationen och dialogen med studenterna förbättras.

Det har vid ett tillfälle under hösten 2009 förekommit en otydlighet med betygsgraderna på delkursen *Informationsarkitektur med kunskapsteori III*. Detta berodde på att studiehandledningen för denna delkurs inte stämde överens med de betygsgrader som angavs i kursplanen. I studiehandledningen angavs två betygsgrader, underkänd och godkänd och i kursplanen angavs tre betygsgrader, underkänd, godkänd och väl godkänd. Betygen uppgraderades dock för alla studenter så att hela gruppen tilldelades det högsta betyget enligt principen om minsta skada för studenterna. Detta är dock inte en ändring av ett tidigare beslut eftersom en studiehandledning inte äger beslutskraft.

Institutionens inställning är att kursplaner ska fastställas i god tid före terminsstart, betygsgraderna ska vara väl kända och efterlevas, kursvärderingar ska genomföras och sammanställas av institutionen och information till och dialog med studenterna ska ske regelbundet och på ett tillförlitligt sätt.

Prefekterna har till sitt yttrande bifogat en rad bilagor, bl.a. en kursplan för kursen *Biblioteks- och informationsvetenskap I*.

Högskoleverket har härefter av Linnéuniversitetet fått information om att kursplanen för *Biblioteks- och informationsvetenskap I*, som studenterna fått del av när de började studera höstterminen 2008, inte hade beslutats i den ordning som krävs.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverkets uppgift är bl.a. att utöva tillsyn över universitet och högskolor. Syftet med tillsynen är att värna om enskilda individers rättigheter genom att kontrollera att universitet och högskolor följer de lagar och förordningar som gäller för verksamheten. I centrum för Högskoleverkets tillsyn står studenternas rättssäkerhet.

Kursplanen för kursen Biblioteks- och informationsvetenskap I

Högskoleverket finner det anmärkningsvärt att de studenter som gick kursen *Biblioteks- och informationsvetenskap I* under hösten 2008 fick en kursplan som inte hade beslutats på ett korrekt sätt.

Ändringar av kursplaner med retroaktiv verkan

Högskoleverket konstaterar att det har gjorts ändringar med retroaktiv verkan i kursplanerna för *Biblioteks- och informationsvetenskap I* och *Biblioteks- och informationsvetenskap III*.

De föreskrifter som uppställs i en kursplan anses vara föreskrifter i den mening som avses i 8 kap. regeringsformen, dvs. regler som är generellt tillämpbara och bindande för såväl universitet och högskolor som studenter. Det finns inget förbud mot att ge föreskrifter retroaktiv verkan utöver det förbud som anges i 2 kap. 10 § regeringsformen avseende föreskrifter om straff, skatt och avgifter. I förarbetena till regeringsformen har det dock uttalats att retroaktiv lagstiftning måste ha karaktären av ren undantagsföreteelse (se prop. 1975/76:209 s.126). Samma princip måste anses gälla för myndigheters föreskrifter. Mot denna bakgrund och med hänsyn till allmänna rättssäkerhetssynpunkter anser Högskoleverket att det inte var lämpligt att göra de retroaktiva ändringar som har gjorts i dessa kursplaner. Högskoleverket noterar att vid verkets tillsynsbesök år 2001 vid Växjö universitet fann verket att en utbildningsplan för ekonomprogrammet hade getts retroaktiv verkan. Att detta förfarande fortfarande förekommer tyder på strukturella brister vid universitetet.

Händelser på delkursen *Informationsarkitektur med kunskapsteori III* under höstterminen 2009

Av 6 kap. 14 och 15 §§ högskoleförordningen (1993:100) framgår att det i den kursplan som ska finnas för varje kurs anges bl.a. vilka betygsgrader som ska användas på kursen.

Högskoleverket konstaterar att det finns ett dokument med rubriken *Studiehandledning* avseende delkursen *Informationsarkitektur med kunskapsteori III* som angav andra betygsgrader än vad som angavs i kursplanen. Det är viktigt att de dokument som studenterna får del av innehåller samma information som anges i en kursplan. Högskoleverket har vidare av universitetet fått information om att alla de studenter som bedömdes ha klarat examinationen på delkursen fick det högsta betyget, dvs. väl godkänt. Verket vill i detta sammanhang understryka att universitetens och högskolornas uppgift vid examination är att bedöma varje students prestation. Det är viktigt att de betygsgrader som anges i en kursplan används på det sätt som är avsett. Det får inte förekomma att betyg sätts utan beaktande av den prestation som varje student har utfört.

Kursvärderingar

Enligt 1 kap. 14 § högskoleförordningen ska en högskola ge de studenter som deltar i eller har avslutat en kurs en möjlighet att framföra sina erfarenheter av och synpunkter på kursen genom en kursvärdering som anordnas av högskolan. Högskolan ska sammanställa kursvärderingarna samt informera om resultaten och eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingarna. Resultaten ska hållas tillgängliga för studenterna.

Det uppställs endast ett krav på att kursvärderingar ska göras på avslutade kurser. Universitetet har således ingen skyldighet att ge studenterna en möjlighet att göra kursvärderingar på avslutade delkurser. Däremot ställs det krav på att universitetet gör sammanställningar av kursvärderingar. Universitetet har medgett att detta inte har gjorts. Högskoleverket förutsätter att sammanställningar kommer att göras och att universitetet även informerar om resultaten och eventuella beslut om åtgärder som fattats till följd av vad som har framkommit i kursvärderingarna.

Problem med scheman

Det finns inga författningsbestämmelser som rör scheman. Det ankommer därför på varje lärosäte att utarbeta lämpliga förfaringsätt. Vid Växjö universitet fanns regler som hade beslutats av rektorn den 26 juni 2007 (dnr 448/2007-50). I dessa regler angavs att scheman för kurser som ges under höst- och vårterminerna ska finnas tillgängliga den 1 juli respektive den 1 december. Högskoleverket finner av utredningen i ärendet att universitetet inte har följt sina riktlinjer.

Information och kommunikation

I 4 och 5 §§ förvaltningslagen (1986:223) anges bl.a. att frågor från enskilda ska besvaras så snart som möjligt. Vidare ska myndigheter ta emot besök och telefonsamtal från enskilda och om särskilda tider för detta är bestämda ska allmänheten underrättas om dem på lämpligt sätt. Studenterna ska alltså på ett snabbt sätt kunna få kontakt med företrädare för universitetet. Av utredningen framgår att det har funnits brister i universitetets information till och kommunikation med studenterna. Högskoleverket vill understryka att det är viktigt att universitet ser till att alla studenter får information som rör deras studiesituation. Verket ser positivt på att studenterna på programmet nu har getts möjlighet att kunna få information av och kontakt med flera personer på programmet.

Sammanfattande synpunkter

Högskoleverket finner att det har funnits stora brister på programmet för biblioteks- och informationsvetenskap som närmast tyder på att det har förekommit strukturella problem. Verket riktar därför kritik mot universitetet. Högskoleverket är från ett rättssäkerhetsperspektiv särskilt kritiskt till hur hanteringen av kursplanerna har gått till. Högskoleverket vill framhålla att för studenternas rättssäkerhet är det av yttersta vikt att kursplaner fastställs på korrekt sätt och att ändringar som har retroaktiv verkan endast görs i undantagsfall.

Verket ser positivt på att åtgärder som nu vidtas av Linnéuniversitetet för att komma till rätta med dessa problem. Högskoleverket förutsätter att universitetet följer upp de åtgärder som universitetet har aviserat.

Med den kritik som har framförts avslutas ärendet.

Detta beslut har fattats av chefsjuristen Eva Westberg i närvaro av verksjuristen Teresa Edelman efter föredragning av verksjuristen Anna Sandström.

På Högskoleverkets vägnar

Eva Westberg

Anna Sandström

Kopia för kännedom till:

N N

O O

P P

Q Q

R R

S S

T T

U U

V V

X X